

Αγάθη Γεωργιάδου: Μάκης Τσίτας – Έρχεται ο γίγαντας (εικόνες: Νικόλας Χατζησταμούλος, εκδ. Μεταίχμιο) & Ο σύμβουλος του βασιλιά (εικόνες: Μαιρηλία Φωτιάδου, εκδ. Μεταίχμιο) Σειρά Μικρές καληνύχτες.

Αγάθη Γεωργιάδου - 1 Ιουνίου 2024 - Βιβλία που εντοπίσαμε / ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

«Και ζήσανε αυτοί καλά...»

Τμημένος με το Βραβείο Λογοτεχνίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2014 για το μυθιστόρημά του *Μάρτυς μου ο Θεός* (εκδόσεις Μεταίχμιο) και με 5 βιβλία ως τώρα στο ενεργητικό του για ενηλίκους, ο Μάκης Τσίτας αποδεικνύεται χαρισματικός συγγραφέας και στην παιδική λογοτεχνία, ένας ακούραστος «παραμυθάς» που έχει ήδη εκδώσει 31 βιβλία για παιδιά.

Πολλοί θεωρούν ότι το να γράφει κανείς παιδική λογοτεχνία είναι εύκολη υπόθεση, αφού η γλώσσα που χρησιμοποιείται είναι απλή κι ο μύθος χωρίς σύνθετη πλοκή και εκτεταμένη αφήγηση. Ωστόσο, σε αυτή την τόσο εύπλαστη και παρθένα ηλικία στην οποία απευθύνονται τα παιδικά βιβλία, είναι μεγάλη τέχνη να μπορεί ο συγγραφέας να δημιουργήσει για τα παιδιά έναν κόσμο γοητευτικό, όχι κατ' ανάγκην ωραιοποιημένο αλλά με ήρωες και αντιήρωες, και με λόγο πυκνό και ανεπιτήδευτο, με χιούμορ και ζωντάνια, με γρήγορη δράση και προκλητικές ανατροπές να κρατήσει ζύπνιο το ενδιαφέρον τους ώστε, κλείνοντας το βιβλίο, να νιώσουν ένα αίσθημα ικανοποίησης επειδή, στον κόσμο των βιβλίων τουλάχιστον, υπάρχει δικαιοσύνη.

Ο Μάκης Τσίτας, με αφηγηματική άνεση και χάρη, με γλώσσα γλαφυρή και αξιοπρόσεκτη μαστοριά ζωντανεύει τους ήρωές του πλάθοντας ευφάνταστες ιστορίες που μπορούν να ελκύσουν την προσοχή των παιδιών και τους εμψύχουν κάποιες αξίες. Το τελευταίο το πετυχαίνει χωρίς διδακτισμό, έμμεσα, κριτικά και υπαινικτικά. Στο βιβλίο *Έρχεται ο γίγαντας*, που τιμήθηκε το 2023 με το Βραβείο «Πηνελόπη Μαξίμου» του Ελληνικού Τμήματος της IBBY – Κύκλος του Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου, η ιστορία είναι απλή: σε μια πόλη κυκλοφορεί η είδηση ότι έρχεται ο γίγαντας Αγκουγκαράν, ο θεόρατος άνθρωπος που κοσμεί το εξώφυλλο του βιβλίου στην εμπνευσμένη εικονογράφηση του Ν. Χατζησταμούλου, για να καταστρέψει την πόλη και να αφανίσει τα πάντα. Οι κάτοικοι πανικόβλητοι αδειάζουν τις αποθήκες ενός εργοστασίου σιδηρουργίας για να θωρακιστούν, αγοράζουν όπλα για να αμυνθούν και τρόφιμα για να επιβιώσουν, κάνοντας ζάμπλουτους κάποιους επιχειρηματίες. Τελικά, στην πόλη εμφανίζεται ένας νάνος με πολύχρωμα ρούχα που τον λένε Βρασίδα και διαλύει τους φόβους τους, πληροφορώντας τους πως ο γίγαντας είναι πια γερασμένος και εντελώς ακίνδυνος. Έτσι ζήσανε αυτοί καλά κι εμείς καλύτερα και οι κακοί απομακρύνθηκαν από την πόλη.

Είναι φανερό πως το βιβλίο αποτελεί ένα αλληγορικό παραμύθι, το οποίο αντιμετωπίζει με κριτικό τρόπο ένα σύγχρονο και σοβαρό πρόβλημα της εποχής μας, την εξογκωσή κάποιων ειδίσεων που σπείρουν τον πανικό και αδειάζουν τα ράφια. Τα παιδιά αντιλαμβάνονται πως δεν πρέπει να δίνουμε μεγάλη υπόσταση στις φήμες που κυκλοφορούν χωρίς έλεγχο, αφού συχνά τις διασπείρουν σκόπιμα άνθρωποι που επιδιώκουν να εκφοβίσουν τους εύπιστους για να αποκομίσουν προσωπικά κέρδη. Τα παιδιά μαθαίνουν ακόμα πως γύρω μας δεν είναι όλοι οι άνθρωποι καλοί, έντιμοι και ηθικοί αλλ' υπάρχουν και κακοί, δόλιοι και πονηροί. Γι' αυτό και πρέπει να προσέχουμε και να είμαστε επιφυλακτικοί σε όσους μεγαθύνουν φήμες με τερατολογίες.

Για την ευπιστία και όχι μόνο είναι και το παραμύθι *Ο σύμβουλος του βασιλιά* (Βραβείο βιβλίου για παιδιά από το διαδικτυακό περιοδικό Λόγου και Τέχνης «Χάρτης» 2023), το οποίο, αν και απευθύνεται σε μικρότερες ηλικίες, έχει πιο σύνθετη πλοκή: ένας βασιλιάς εντυπωσιάζεται από το «όχι» ενός πολίτη που τον έσωσε από κάποιες κακοτοπιές, τον ονομάζει Σοφο και τον κάνει σύμβουλό του. Όμως, ο άνθρωπος αυτός ήταν προβληματικός και έλεγε σε όλα ανεπαρέτως «όχι». Ευτυχώς που το πήρε έγκαιρα είδηση ο βασιλιάς, προτού βουλιάξει το βασίλειό του. Το παραμύθι αυτό αποτελεί μια πρωτότυπη και ευρηματική ιστορία που ξεδιπλώνεται με τρόπο φυσικό και αβίαστο και κερδίζει κάθε αναγνώστη που κρύβει μέσα του ένα παιδί.

Αισιόδοξο το τέλος και στα δύο βιβλία, ταιριαστό στην παιδική ψυχοσύνθεση, μαγική η ατμόσφαιρα των βιβλίων και πλούσια η φαντασία του συγγραφέα. Το μεγαλύτερο προτέρημα των βιβλίων αυτών, και όλων των βιβλίων του Τσίτα, ακόμα και όσων απευθύνονται σε ενήλικες, είναι ότι αποπνέουν την αθωότητα και την ειλικρίνεια της παιδικής ψυχής, γι' αυτό και μπορούν να διαβαστούν κι από μεγάλους, αφού όλοι έχουμε ανάγκη, νομίζω, να κρατήσουμε την παιδικότητα μέσα μας όσο μεγαλώνουμε. Η λογοτεχνική γραφή του Μάκη Τσίτα συμβάλλει πολύ σ' αυτό, γιατί είναι φιλοσοφημένη και καθόλου απλοϊκή. Μπορεί να είναι εύληπτη και κατανοητή αλλά όχι μονοδιάστατη. Αντίθετα, σε πρώτο επίπεδο σε γοητεύει και σε δεύτερο σε προκαλεί να σκεφτείς, να προβληματιστείς και να συνειδητοποιήσεις ότι και με απλά υλικά μπορείς να θωρακίσεις τα παιδιά απέναντι στο ψέμα, την απάτη, τον ωφελιμισμό και την ευπιστία και να χτίσεις γι' αυτά έναν κόσμο αληθινό, με αξίες, εμπιστοσύνη, ασφάλεια, ξεγνοιασιά και ανιδιοτέλεια, στοιχεία απαραίτητα για να διαμορφώσουμε έναν καλύτερο μελλοντικό κόσμο.

Στα βιβλία δεσπόζει η αφήγηση χωρίς να λείπουν και οι υπόλοιποι αφηγηματικοί τρόποι: ζωηροί διάλογοι, εκφραστικές περιγραφές, εσωτερικοί μονόλογοι. Είναι ακόμα ευδιάκριτα και πολλά άλλα χαρακτηριστικά του παραμυθιού: η χρήση του αόριστου ρηματικού χρόνου, η ήρεμη εισαγωγή στο θέμα, ο φαντασιακός τόπος και χρόνος, η δόμηση γύρω από το αρχετυπικό σχήμα του καλού και του κακού, η κορύφωση και το αισιόδοξο τέλος με τη νίκη του καλού. Τεχνίτης του λόγου ο Τσίτας γνωρίζει πως να μαγνητίζει την προσοχή των παιδιών και είναι φανερή η αγάπη του γι' αυτά. Γνωρίζει τα ενδιαφέροντά τους, τις γλωσσικές δυνατότητες τους και τα γνωρίσματα της παιδικής ψυχής. Κύρια χαρακτηριστικά του είναι η εκφραστική λιτότητα, η εικονοπλαστική δύναμη, το πηγαίο χιούμορ και η ανθρωπιά.

Πέρα όμως από τη σαγηνευτική αφήγηση, η εικονογράφηση και των δύο βιβλίων είναι λαμπερή, πλούσια και εντυπωσιακή. Με απλές φόρμες και καθαρά χρώματα οπτικοποιούν την ιστορία και δημιουργούν ένα ευχάριστο και οικείο περιβάλλον για τα παιδιά, συμβάλλοντας στη δημιουργία μιας ατμόσφαιρας μυθικής, με βασιλιάδες, παλάτια κι ανθρώπους περασμένων εποχών. Η έκδοση των βιβλίων από το Μεταίχμιο, είναι προσεγμένη αισθητικά και δίνει τη δυνατότητα στα παιδιά να ακούσουν το παραμύθι με την αφήγηση της ιστορίας από τον συγγραφέα μέσω ενός δωρεάν προγράμματος QR code reader.

Στόχος των παραμυθιών του Τσίτα παραμένει ο ψυχαγωγικός χαρακτήρας, η συναισθηματική καλλιέργεια και η ανάπτυξη της φαντασίας των παιδιών. Το βέβαιο όμως είναι ότι οι μικροί μας φίλοι αποκομίζουν με την ανάγνωσή τους και πολλά άλλα αδιόρατα οφέλη: τους προσφέρουν πολύτιμα μαθήματα ζωής.